

Új uniós szintű oktatáspolitikai célok a 2021–2030-as időszakra

Az oktatási miniszterek a február 19-i nem hivatalos virtuális találkozójukon megállapodtak szakpolitikai együttműködésük 2030-ig szóló stratégiai keretrendszeréről.

Az uniós tagállamok korábban 2020-ig bezárólag tűztek ki maguk elé közös oktatáspolitikai célokat.¹ Az együttműködés új, tíz évre szóló irányvonalairól² és elérendő eredményeiről február 19-én, egy informális ülésen egyeztek meg a politikusok. Kiindulópontként szolgált az európai oktatási térség sikeres megvalósítása 2025-re, valamennyi prioritás ennek létrehozását hivatott elősegíteni, és ezek összhangban állnak az Európai Bizottság által szükségesnek tartott lépésekkel³ is. A miniszterek öt fő irányt szabtak a 2021 és 2030 közötti kooperációjuknak.

Az első a minőségi, befogadó és méltányos oktatás, illetve képzés megteremtése, amely hozzájárul a társadalmi egyenlőtlenségek mérséklődéséhez. Mindehhez további intézkedésekkel szükséges biztosítani a hátrányos helyzetű, speciális nevelési igényű vagy fogyatékkal élő fiatalok tanulásba való bekapcsolódását, fejleszteni kell a diákok alapképességeit, valamint javítani a nyelvoktatás minőségét. A korai iskolaelhagyók számának csökkentése érdekében olyan szemléletmód kialakítása indokolt, amely a tanulókat helyezi a középpontba.

Másodikként az élethosszig tartó tanulás és mobilitás lehetőségét teremtenék meg mindenki részére. Ennek érdekében a tagállamok megkönnyítenék az átjárhatóságot a különböző képzések között, egyszerűbbé tennék a tanuláshoz való visszatérést, bármely életkorról legyen is szó. Nagy hangsúlyt

¹ Európai Bizottság: *Európai szakpolitikai együttműködés („Oktatás és képzés 2020”)* (é. n.).

² Council of the European Union: *Draft Council Resolution on a Strategic Framework for European Cooperation in Education and Training towards the European Education Area and beyond* (2021. január 28.).

³ Kalas Vivien: *Az európai oktatáspolitikai új irányvonalai*. Európa Stratégia Kutatóintézet, 2020. október 2.

helyeznének továbbá az átképzésre, amely a változó munkaerőpiaci követelményekhez való alkalmazkodást könnyítené meg az álláskeresőket, munkavállalókat számára. A politikusok a mobilitást nehezítő akadályok megszüntetését is szorgalmazzák, megkönnyítenék az adminisztrációs teendőket, a képzések elismerését.

A harmadik prioritásuk a pedagógusok kompetenciáinak fejlesztése és a szakma vonzóbbá tétele. Ez utóbbi megvalósításához fontos az oktatók társadalmi és pénzügyi elismerése, amiben fontos szerepet töltene be az Európai Innovatív Tanítási Díj, amellyel a minőségi munkát ismernék el, és amelynek létrehozását a Bizottság az idei esztendőben tervezi. Az oktatók alapkészségei közé a digitális jártasságok szintén beleértendő, ezek elsajátítását már a pedagógusképzés során szükséges elkezdeniük. A tanárok folyamatos szakmai fejlődésére pedig lehetőséget kell biztosítani mind európai, mind nemzeti keretek között.

Az együttműködés szorosabbra fűzése a felsőoktatásban ugyancsak szerepel a tagországok hosszú távú tervei között. Kiváló alapot nyújt erre az Európai Egyetemek kezdeményezése, amely a részt vevő felsőoktatási intézmények nemzetközi versenyképességének növelése mellett, a tantervek összehangolása révén a hallgatók számára lehetővé teszi, hogy maguk dönthessék el, mikor, melyik egyetemen kívánnak tanulni, a képzés végén pedig egy európai diplomát szerezhetnek. Az európai egyetemek az Erasmus+ programban részt vevő nemzetek intézményeinek határokra átteljesítő szövetségeit jelentik. Ez idáig 41 európai egyetemet választott ki⁴ pályázat útján a Bizottság, amely összesen 279 felsőoktatási intézményt foglal magában, közülük 11 magyarországit. A miniszterek abban is egyetértettek, hogy az egyetemeknek úgynevezett „tudásterek” kell válniuk, vagyis egy erősebb kapcsolat kiépítése indokolt a felsőoktatás és a kutatás szférája között. Legvégül a tagállamok az oktatáson keresztül hozzájárulnának ahhoz a más területeken is kitűzött digitális és zöld átalakuláshoz, amely a környezettudatos, fenntartható életmód kialakítását, illetve a digitalizációs folyamatokhoz való alkalmazkodást hivatott elősegíteni.

A politikusok a stratégiai irányvonalakon túl konkrét célkitűzéseket is megfogalmaztak 2030-ra – néhány esetben pedig 2025-re –, amelyeket közösen, uniós szinten kellene teljesíteniük, elérésükhöz pedig minden állam a saját lehetőségeinek megfelelően járul hozzá. A területek – és gyakran a számok

⁴ Európai Bizottság: Az Európai Egyetemek kezdeményezése. Lásd: https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area/european-universities-initiative_hu

is – nagy részben megegyeznek a korábbi, Oktatás és képzés 2020 nevű keretrendszerben foglaltakkal, annak referenciaértékeivel.

Az elképzelések szerint az évtized végére hároméves kor felett az iskola megkezdéséig a gyermekek minimum 96%-ának részesülnie kell kisgyermek-kori nevelésben. Ez az arány 1 százalékpontos emelést jelent a 2020-ra előirányzott számhoz képest. A 15 évesek között 15% alá csökkentenék azoknak a diákoknak az arányát, akik a PISA-felmérések szerint nem rendelkeznek megfelelő szintű képességekkel a matematika, a szövegértés és a természettudományok területén. A tagállamok ebben a kérdésben meghagyták a korábban kitűzött értéket. A korai iskolaelhagyók számának csökkentése ugyancsak szerepelt a 2020-ig szóló tervekben. Azokban, a 18–24 esztendőes fiatalok körében 10% alá igyekeztek azok arányát szorítani, akik alapfokú vagy annál alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkeznek, tanulmányaikat pedig nem folytatták. Most a politikai döntéshozók e csoportnak még kisebb, a 9%-ot sem elérő részesedését jelölték meg elérendő célként. Szintén 2030-ra, a 25–34 évesek között legalább 45%-ot kellene kitennie a diplomával rendelkezők számának. Ezt megelőzően, az előző évtized végére a 40%-ot írták elő. Új elemként jelent meg a mostani dokumentumban a tagországok azon szándéka, amely szerint bő kilenc év múlva, a nyolcadik osztályos diákok több mint 85%-a rendelkezzen alap- vagy annál magasabb szintű digitális kompetenciával, amely abban az életkorban leginkább a számítógépes ismeretek megfelelő elsajátítását jelenti.

A miniszterek két területen 2025-re fogalmaztak meg referenciaértékeket. Az egyik a felnőttképzésben részt vevőkre vonatkozik, ami szintén szerepelt az előző tíz évre szóló uniós célok között. E szerint az évtized közepére a 25–64 éves korúak körében 47% vagy azt meghaladó legyen azon polgárok aránya, akik részesültek valamilyen további oktatásban, képzésben. Mindez rendkívül ambiciózus terv, ugyanis 2020-ra csupán 15%-ot határoztak meg, 2019-ben az uniós átlag mintegy 30%-kal volt alacsonyabb⁵ annál, egyes nemzetek pedig még rosszabb mutatókkal rendelkeztek. A szakképzés jelenti a második területet, ahol a politikusok fejlődést szeretnének elérni 2025-re. Szándékaik szerint akkorra a felsőfokú szakképesítéssel rendelkező 25–34 esztendőes korosztály tagjainak több mint 60%-át azok tennék ki, akiknek tantervében kötelezően előírták a munkahelyi környezetben való tapasztalatszerzést.

⁵ Kalas Vivien: *A tagállamok oktatási és képzési eredményei a 2020-as célok tükrében*. Európa Stratégia Kutatóintézet, 2020. november 25.

A tagállamok képviselői ez alkalommal a tanulmányi mobilitás lehetőségével élőkkal kapcsolatban, illetve az iskolarendszerből frissen kikerült fiatalok munkaerőpiaci elhelyezkedésére vonatkozóan nem határoztak meg elérendő arányszámokat.

2021. február 23.

Felhasznált irodalom

- Council of the European Union: *Draft Council Resolution on a Strategic Framework for European Cooperation in Education and Training towards the European Education Area and beyond* (2021. január 28.). Online: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5541-2021-INIT/en/pdf>
- Európai Bizottság: *Európai szakpolitikai együttműködés („Oktatás és képzés 2020”) (é. n.)*. Online: https://ec.europa.eu/education/policies/european-policy-cooperation/et2020-framework_hu
- Kalas Vivien: *Az európai oktatáspolitikai új irányvonalai*. Európa Stratégia Kutatóintézet, 2020. október 2. Online: <https://eustrat.uni-nke.hu/hirek/2020/10/02/az-europai-oktatapolitika-uj-iranyvonalai>
- Kalas Vivien: *A tagállamok oktatási és képzési eredményei a 2020-as célok tükrében*. Európa Stratégia Kutatóintézet, 2020. november 25. Online: <https://eustrat.uni-nke.hu/hirek/2020/11/25/a-tagallamok-oktatasi-es-kepzesi-eredmenyei-a-2020-as-celok-tukreben>